

Un repàs silencios a la història

FONT, I. (coord.).

Gent de Besalú.

Arxiu d'imatges de Besalú.
Ajuntament de Besalú, 2005.
123 pàgines, 103 imatges B/N.

El llibre dona tot el protagonisme a les imatges. Vol ser un repàs mut, directe i sense intermediaris a la vida popular de Besalú durant el franquisme. Fotografies i retrats dels qui vivien en un període en el qual es lluitava per recuperar la il·lusió de la quotidianitat. Cada pàgina del llibre ens permet ser espectadors de primera fila de les celebracions, festes, activitats i, en definitiva, dels instants del dia a dia que en molts casos oblidem en els llibres d'història. Vol donar prioritats a les cares, expressions, moviments i mirades dels qui construïren una part de la història de Besalú.

Si seguim la dita popular «una imatge val més que mil paraules», sens dubte una de les que ens diuen molt més del que es pot observar a primer cop d'ull és la del grup de nois prenent les primeres coca-coles, l'any 1965. Coneixent el context històric general en el moment en què aquests nois prenen la seva primera beguda americana, es podria dir que aquesta fotografia és el punt d'inflexió a partir de la qual la societat espanyola, i en aquest cas la besalunenca, començà a adquirir hàbits, tan arrelats avui en dia, provinents de l'altra banda de l'Atlàntic.

La imatge que ens explica el moment del canvi del poble de Besalú, el moment a partir del qual va obrir les portes cap a un nou futur i un nou camí és dels primers grups de turistes. Aquesta fotografia, presa al Prat de Sant Pere l'any 1972, és el nexa entre el passat gris de l'època franquista i l'inici d'una nova etapa que ha fet de la població de Besalú una de les més conegudes de la província de Girona.

Aquesta mirada muda al passat de Besalú ens recorda que no sempre va ser el que és, que els qui hi van viure no ho van tenir fàcil i que, tot i les dificultats de l'època, ens han deixat retrats de bons moments per compartir-los i recordar-los.

Els primers destinataris del llibre són els besalunencs de família, els quals hi podran trobar fotografies de la seva història personal i íntima, de la seva família, dels avantpassats. Els besalunencs nouvinguts hi podran reconèixer espais del Besalú actual que s'utilitzaven per a d'altres usos, tal i com ens mostra la fotografia de la imatge de l'actual pujada Bernat Descatlar. Els qui han viscut de forma directa

aquest període de la història en qualsevol punt de la província s'hi podran sentir representats en moltes ocasions i possiblement els evocui els seus propis records. I, finalment, per als qui no han viscut aquesta etapa, els recomano fer una ullada a les fotografies, les quals proporcionen un repàs silencios de la història més recent, un petit homenatge als costums i a la història popular.

Marta Pi Vázquez

Noves dades sobre el sindicat remença de 1448

HOMS BRUGAROLAS, M. Mercè.

El sindicat remença de l'any 1448.

Ajuntament de Girona, 2005.

L'Ajuntament de Girona ha publicat un nou volum de la col·lecció Documents de l'Arxiu Municipal, el número 11, fent realitat un dels objectius que van inspirar el naixement d'aquesta extraordinària col·lecció: posar els documents històrics de la ciutat a l'abast dels investigadors i els ciutadans interessats.

En aquesta ocasió ens presenten el manuscrit *Sindicatus. Convocatòria general de los hombres de remensa para pedir en justicia la abolición de la servidumbre y los malos usos*, document de 1448 dipositat a l'Arxiu Municipal de Girona. El pròleg i la introducció de l'edició anuncien la

importància d'aquest document per entendre i avançar en els estudis sobre la pagesia catalana d'època medieval.

Jaume Vicens Vives, el 1954, ja havia comentat la importància d'estudiar el cens remença, sindicat, de 1448, però l'estudi no es va començar a materialitzar fins que Paul H. Freedman, el 1993, va descobrir aquest lligall entre les sèries de l'Arxiu. Vicens Vives en preveïa la importància, Freedman el localitzà i Maria Mercè Homs l'ha transcrit i editat, és a dir, l'ha posat a l'abast dels estudiosos i dels ciutadans. Amb aquest volum, doncs, podem conèixer la relació de pagesos de remença que es compilà el 1448, en època d'Alfons el Magnànim; podem saber els noms dels camperols, de diverses parròquies, adscrits al sindicat per tal d'aconseguir l'abolició de les servituds i els mals usos. Aquest document ens dona respostes a preguntes ja plantejades, però a més ens planteja altres interrogants, ens convida a continuar investigant.

L'autora d'aquest extraordinari treball ens presenta el text totalment transcrit. El manuscrit consta de 234 folis, on podem seguir les

- COLL, Pep. *Viatge al Pirineu fantàstic*. Barcelona: Columna, 2005. 270 p.
- COSTA, Lluís. *Televisió de Girona, la comunicació de proximitat en l'era de la globalització*. Girona: Televisió de Girona, 2005. 220 p.
- Girona, recull fotogràfic, 1870-1965*. Terrassa: Efadós, 2005. 678 p.
- GUASCH, Oriol. *En BTT per l'Alta Cerdanya i el Capcir*. Valls: Cossetània, 2005. 108 p.
- HUGO, Víctor [versió catalana d'Enric Peres i Sunyer]. *Hernani-Rui Blas*. Girona: Papers on Demand, 2005. 259 p.
- IBARZ, M. Carme [text]; MASFERRER [il·lustracions]. *La ratolineta Afra visita el Museu del Joguet de Catalunya a Figueres*. Girona: Pedra de Toc, 2005. 45 p.
- Inart: Fira Internacional d'Art de Catalunya*. Girona: Fira Internacional d'Art de Catalunya, 2005. 125 p.
- JIMÉNEZ, Àngel. *Memòria de la postguerra: (1940-1960)*. Sant Feliu de Guíxols / Girona: Ajuntament / Diputació, 2005. 169 p.
- Moisès Villèlia: Exposició*. Girona: Caixa de Girona, 2005. 55 p.
- NADAL, Joaquim. *Vides amb nom*. Girona: CCG, 2005, 299 p.
- NAVARRO ARISA, J. J. [et al.]. *Santi Moix de dins a fora*. Girona: Caixa de Girona, 2005. 55 p.
- NOLLA, Josep M. [coordinador]; MAROTO, Julià; RAMIO, Sònia; RIPOLL, Eduard [editors]. *Protohistòria et antiga història pyrenaica*. Girona: Centre Associat de la UNED - Girona, 2005. 322 p.
- PLUJÀ I CANALS, Arnald. *Palau al segle XX: Gestió i vida municipal a través de 22 alcaldes*. Girona: Gràfiques Alzamora, 2005. 288 p.
- PRADA, Pere de. *Viatge a l'illa de Menorca*. Girona: Diputació, 2005. 20 p.
- PUIG, Arnau; BOSCH, Lluís. *Cap una altra realitat: El context d'estampa popular*. Girona: Museu d'Art de Girona, 2005. 134 p.

553 reunions de camperols que es van succeir en diverses parròquies catalanes. D'aquesta manera ens queda palès l'interès que té aquest document per a la ciutat de Girona i el seu entorn, però també per a la resta del territori català.

El treball no només comprèn la transcripció completa de cada reunió, o document (data, localització, regist i transcripció), sinó que va precedit d'una introducció on s'analitza amb detall el conjunt del lligall; se'n consideren els aspectes formals, textuals (foliació, datació, localització) i també de contingut. Per tant, ens podem fer una idea exacta de la forma del document, l'estat de conservació, els materials emprats, la tipologia d'escriptura, la composició del text, i conèixer les normes de transcripció utilitzades, entre d'altres. El llibre, a més, ens depara una agradable i útil sorpresa: uns índexs d'antropònims i topònims i un mapa que ressegueix les diverses parròquies i llocs esmentats en el sindicat. Aquest mapa, en suport CD, ha estat elaborat amb l'ajut de la Unitat Municipal d'Anàlisi Territorial (UMAT). No cal dir que els índexs i el mapa afegixen valor i interès al treball publicat, perquè ens apropen de manera fàcil i directa als petits personatges i als espais concrets del nostre passat.

**Anna Gironella Delgà
Brigit Nonó Rius**

Els últims propietaris rurals gironins

SAGUER, Enric (coord.).

Els últims hereus. Història oral dels propietaris rurals gironins, 1930-2000.

Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana, 2005.

L'Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines ens ofereix una monografia elaborada per un gran nombre de participants i col·laboradors que utilitzen, amb rigor, un mètode d'investigació encara poc utilitzat. El volum d'investigadors converteix aquest treball en una obra singular i interessant per a la recerca històrica.

L'estudi repassa les transformacions que ha experimentat el món rural al llarg del segle XX. Descriu una autèntica revolució i analitza els canvis que ha patit un grup social concret: els propietaris rurals de la zona de Girona.

Les causes que apunten els autors, entre d'altres, són la mobilitat social i les formes d'explotació i tinença de la terra. Aquests factors han afectat l'estructura i les relacions en la societat rural, han alterat les jerarquies socials i també han provocat el despoblament de terres.

El sistema hereditari i la renda de la terra, pilars del sistema agrari, s'han vist greument afectats, per la qual cosa determinats grups

socials són obligats a prendre algunes mesures per superar aquesta nova situació. La reconversió d'aquest sector es tradueix en un nou grup d'empresaris agraris, la mobilització del sector turístic, la promoció immobiliària, etc.

A causa de les particularitats d'aquesta recerca, la investigació s'ha realitzat des d'un vessant etnogràfic i antropològic centrat en l'àmbit de la família rural. Un dels punts més interessants d'aquesta obra és, sens dubte, la seva estratègia investigadora, basada fonamentalment en l'entrevista oral i els testimonis individuals. D'aquesta manera el treball contribueix a la consolidació de la història oral a les nostres terres, i Incideix especialment en el coneixement de la vida quotidiana de les famílies de terratinents. Però cal tenir presents els reptes i les dificultats que provoca una recerca d'aquest tipus. En aquest sentit, els autors de la monografia són conscients de les limitacions i les